

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πολιτική ιστορία της δικτατορίας του 1967 είναι ουσιαστικά μια συνεχής διαδικασία πολιτικών ζυμώσεων και αναζήτησης λύσεων με στόχο την «επιστροφή στην κοινοβουλευτική ομαλότητα».

Στις ζυμώσεις αυτές συμμετέχουν ήδη από τις πρώτες ημέρες του νέου καθεστώτος, με διάφορες μορφές και με διαφορετικές ιδέες, όλες σχεδόν οι τάσεις στο εσωτερικό του Στρατού και ευρύτερα των Ενόπλων Δυνάμεων, όλες οι τάσεις του παλαιού πολιτικού κόσμου και των αστικών πολιτικών δυνάμεων, αλλά και παράγοντες των καθεστωτικών κέντρων εξουσίας στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Η «επιστροφή στην ομαλότητα» ωστόσο δεν κατανοείται από όλους τους πρωταγωνιστές με τον ίδιο τρόπο και δεν προτείνεται με την ίδια μεθοδολογία, κι' αυτό είναι ένα καθοριστικό στοιχείο των πολιτικών εξελίξεων.

Η πρώτη μεγάλη κρίση της δικτατορίας, κρίση της ηγετικής της ομάδας, τον Αύγουστο του 1970, θα προκύψει πάνω στις διαφωνίες σχετικά με το βάθος, την έκταση, αλλά και το χρόνο της «πολιτικοποίησης», καθώς και σχετικά με το ρόλο του Στρατού στο «νέο σκηνικό». Λίγο αργότερα, το 1973, το «πείραμα Μαρκεζίνη», η συγκρότηση δηλαδή μιας ελεγχόμενης δημοκρατικής μορφής πολιτεύματος συμπυκνώνει την πρώτη έμπρακτη απόπειρα «επιστροφής στην ομαλότητα».

Η ανατροπή των Παπαδόπουλου – Μαρκεζίνη στις 25 Νοεμβρίου 1973, μία εβδομάδα μετά το «Πολυτεχνείο του '73» αλλάζει ριζικά τα πολιτικά δεδομένα. Η περίοδος αυτή, γνωστή περισσότερο ως περίοδος της «ιωνανδικής χούντας», αποτελεί ουσιαστικά την τελική ευθεία πριν τη μεταπολιτευτική αλλαγή του '74. Έχει ιδιαίτερη σημασία για τη μορφή των πολιτικών δυνάμεων αλλά και των πολιτικών συσχετισμών της μεταπολίτευσης, οι πολιτικές γραμμές που εμφανίζονται κατά την περίοδο αυτή, αλλά και οι προσπάθειες εφαρμογής τους. Η «λύσις Καραμανλή» και το νέο «κόμμα» της δεξιάς, η εξαφάνιση του «κέντρου», η κάλυψη από τον Α.Παπανδρέου ενός ισχυρού πολιτικού πόλου στο χώρο της αντιϊμπεριαλιστικής αριστεράς και του ριζοσπαστικοποιημένου κέντρου, η περιθωριοποίηση του κομμουνιστικού κινήματος και των κομμάτων του, είναι τάσεις που δημιουργούνται ή και εξελίσσονται κατά τη μικρή, αλλά τόσο πυκνή αυτή περίοδο.

Η παρέμβαση αυτή αναλύει διεξοδικά τις παραπάνω τάσεις και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η μεταπολίτευση του '74 είχε διαγραφεί ως προς τις γενικές της κατευθύνσεις αρκετό καιρό πριν. Οι δραματικές συνθήκες του Ιουλίου του '74, με την πλήρη διάλυση του Στρατού ως «κόμματος» της αστικής εξουσίας δημιούργησε ένα πρωτοφανές κενό εξουσίας που όμως παρέμεινε ανεκμετάλλευτο από τις αντιστασιακές και αριστερές οργανώσεις. Το κενό αυτό μεταξύ «στρατού» (συνέχειας) και «λαού» (τομής) καλύφθηκε από τον Κ.Καραμανλή, ο οποίος διαχειρίστηκε τη μετάβαση με τους όρους μιας στρατηγικής «αστικού εκσυγχρονισμού».

Σε σχέση με τις άλλες πολιτικές δυνάμεις, τάσεις και πρόσωπα, ό,τι θα διαδραματιστεί σε αυτήν την τελευταία φάση της δικτατορίας θα αποτελέσει ανυπέρβλητη συνθήκη για τη διαμόρφωση του μεταπολιτευτικού κομματικού συστήματος.